

Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace podle obecných zásad - RIA

SHRNUTÍ ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY RIA

1. Základní identifikační údaje

Návrh vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 388/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, ve znění pozdějších předpisů

Zpracovatel / zástupce předkladatele:

Mgr. Dana Hacaperková

Předpokládaný termín nabytí účinnosti

dnem **1. ledna 2018**

Implementace práva EU: NE

2. Cíl návrhu vyhlášky

Navrhují se úpravy, kterými se reaguje na změnu zákona č. 329/2011 Sb., a vedle toho úpravy, jejichž provedení iniciují organizace hájící práva osob se zdravotním postižením či které vyplývají z potřeb praxe.

3. Agregované dopady návrhu vyhlášky

3.1 Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty: ANO

Kvalifikovaný odhad dopadu na státní rozpočet činí 5 až 8 mil. Kč v prvním roce účinnosti. Tento odhad vychází z údajů, které má MPSV k dispozici, tj. počtu vyplacených příspěvků na zvláštní pomůcku v uplynulých letech a objemu vynaložených prostředků. V roce 2016 bylo vyplaceno 6 733 příspěvků na zvláštní pomůcku v celkové výši 827 mil. Kč. Kvalifikovaný odhad zohledňuje rovněž rozsah a obsah navrhovaných úprav (v převážné míře jde o terminologická zpřesnění nebo zpřesnění okruhu pomůcek pro aplikaci předpisu bez finančního, nebo bez významnějšího finančního dopadu; dále bylo kalkulováno s ohledem na známé cenové hladiny předmětných položek vyhlášky a počty přiznaných dávek). Odhad byl učiněn i na základě dosavadních zkušeností s fungováním zákona č. 329/2011 Sb., včetně předpokládaných modelů chování žadatelů (byť bez znalosti jejich příjmových poměrů). Obdobný růst výdajů v důsledku navrhované změny lze předpokládat i pro následující roky. Potřeby osob se zdravotním postižením v oblasti „pomůcek“, jejich „pomůckové preference“ jsou v zásadě nepredikovatelné. Nelze je vyjádřit v podobě matematické operace (výpočtu). Při odhadu výdajů na navrhované změny nelze postupovat natolik přesně jako např. u jiných nepojistných dávek, které nepracují s tolika proměnnými. Pro dopady na státní rozpočet je však významnější změna zákona č. 329/2011 Sb., která nabývá účinnosti 1. 1. 2018. Dopad navrhované úpravy je možné pouze odhadovat, neboť není známo, kolik osob se zdravotním postižením požádá o příspěvek na zvláštní pomůcku na pomůcky, u kterých dochází ke změnám, či jaká bude výše přiznané dávky. Zvýšené výdaje budou pokryty v rámci rozpočtovaných prostředků kapitoly Ministerstva práce a sociálních věcí. Dopady na ostatní veřejné rozpočty nejsou.

3.2 Dopady na mezinárodní konkurenceschopnost ČR: NE

3.3 Dopady na podnikatelské prostředí: NE

3.4 Dopady na územní samosprávné celky (obce, kraje): NE
3.5 Sociální dopady: ANO
<i>Návrh má pozitivní dopady na vybrané skupiny osob se zdravotním postižením, kterým je určen příspěvek na zvláštní pomůcku.</i>
3.6 Dopady na spotřebitele: NE
3. 7 Dopady na životní prostředí: NE
3.8 Dopady ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti žen a mužů: NE
3.9 Dopady na výkon státní statistické služby: NE
3.10 Korupční rizika: NE
3.11 Dopady na bezpečnost nebo obranu státu: NE

1. Důvod předložení a cíle

1.1 Název

Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 388/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 388/2011 Sb.“).

1.2 Definice problému

K 1. 1. 2018 dochází ke změně zákona č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon č. 329/2011 Sb.).

Podmínky nároku na příspěvek na zvláštní pomůcku upravuje zákon č. 329/2011 Sb., a to společně s vyhláškou č. 388/2011 Sb. Vyhláška č. 388/2011 Sb. v příloze č. 1 uvádí seznam druhů a typů zvláštních pomůcek určených osobám se zdravotním postižením, na jejichž pořízení se poskytuje příspěvek na zvláštní pomůcku. Příspěvek na zvláštní pomůcku lze přiznat i na pomůcku, která není uvedena ve vyhlášce č. 388/2011 Sb., a to za předpokladu, že jí krajská pobočka Úřadu práce České republiky považuje za srovnatelnou s některou z pomůcek ve vyhlášce uvedených.

Změnu zákona č. 329/2011 Sb., která nabývá účinnosti dne 1. 1. 2018, je třeba promítnout do vyhlášky č. 388/2011 Sb. Další požadavky (nad rámec promítnutí změn zákona) na změnu vyhlášky č. 388/2011 Sb. zazněly ze strany laické veřejnosti či Úřadu práce České republiky. Navrhované legislativní řešení především upravuje:

- Legislativně-terminologické úpravy.
- Zpřesnění znění některých současných položek vyhlášky č. 388/2011 Sb.
- Změnu okruhu osob, ke kterým pomoc směřuje.
- Rozšíření seznamu položek.

1.3 Popis existujícího právního stavu v dané oblasti

Příspěvek na zvláštní pomůcku je nepojistnou sociální dávkou určenou osobám s těžkou vadou nosného nebo pohybového ústrojí, těžkým zrakovým či těžkým sluchovým postižením a v případě omezeného okruhu pomůcek i těžkou nebo hlubokou mentální retardací. O dávce rozhoduje a výplatu provádí Úřad práce České republiky, v odvolacím řízení je příslušné Ministerstvo práce a sociálních věcí. Podmínky nároku na příspěvek upravuje zákon č. 329/2011 Sb. a vyhláška č. 388/2011 Sb. Zákon č. 329/2011 Sb. mimo jiné stanoví, že pomůcka umožní osobě sebeobsluhu nebo ji potřebuje k realizaci pracovního uplatnění, k přípravě na budoucí povolání, k získávání informací, vzdělávání anebo ke styku s okolím; přitom se přihlíží i k dalším pomůckám, zdravotnickým prostředkům, úpravám a předmětům, které osoba využívá (a osoba může zvláštní pomůcku využívat nebo může zvláštní pomůcku využívat ve svém sociálním prostředí). Vyhláška č. 388/2011 Sb. v příloze č. 1 stanoví seznam druhů a typů zvláštních pomůcek určených osobám se zdravotním postižením, na jejichž pořízení se poskytuje příspěvek na zvláštní pomůcku. Přitom platí, že lze přiznat dávku i na pomůcku, která není uvedena ve vyhlášce č. 388/2011 Sb., a to za podmínky, že jí krajská pobočka Úřadu práce České republiky považuje za srovnatelnou z hlediska využití s některou z pomůcek ve vyhlášce uvedených (viz § 9 odst. 13 a 14 zákona č. 329/2011 Sb.).

Od nabytí účinnosti v roce 2012 vyhláška č. 388/2011 Sb. neprošla významnější změnou. Návrh je tedy rovněž reakcí na vyhodnocení právní úpravy v průběhu let její existence.

1.4 Identifikace dotčených subjektů

- Příjemci příspěvku na zvláštní pomůcku
- Úřad práce České republiky – rozhoduje v I. stupni a vyplácí dávku
- Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky – jako odvolací orgán

1.5 Popis cílového stavu

Cílem návrhu je promítnout změnu zákona č. 329/2011 Sb. do prováděcího právního předpisu. Cílem je rovněž reagovat na technický pokrok, posuny v užití terminologie, potřeby praxe či požadavky zástupců hájících zájmy osob se zdravotním postižením. Též je plněno opatření Národního plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2015 – 2020. Jedním z cílů Národního plánu je zajistit přístup ke kvalitním kompenzačním pomůckám, zdravotnickým prostředkům, podpůrným technologiím a k různým formám asistence a učinit je finančně dostupnými. Opatření 7.3 ukládá Ministerstvu práce a sociálních věcí průběžně dohlížet v rámci své působnosti na zajištění dostupnosti zvláštních pomůcek pro osoby se zdravotním postižením.

1.6 Zhodnocení rizika

Navrhované změny zvětšují pomoc státu s pořízením pomůcek prostřednictvím nepojistné sociální dávky – příspěvek na zvláštní pomůcku. To s sebou nese riziko většího počtu správních řízení, což zatíží Úřad práce České republiky, okresní správy sociálního zabezpečení a Ministerstvo práce a sociálních věcí v roli odvolacího orgánu. Pozitivní dopady na osoby se zdravotním postižením převyšují tento negativní aspekt.

Navrhovaná úprava přispívá k naplnění Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením, resp. jednoho z cílů Národního plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2015 – 2020 a dotýká se kvality života osob se zdravotním postižením a jejich rodin.

2. Návrh variant řešení:

VARIANTA I – „nulová“

Zachování stávající právní úpravy. Příloha č. 1 (Seznam druhů a typů zvláštních pomůcek určených osobám se zdravotním postižením, na jejichž pořízení se poskytuje příspěvek na zvláštní pomůcku) vyhlášky č. 388/2011 Sb. se nezmění.

VARIANTA II

Navrhuje se změna právní úpravy - přílohy č. 1 (Seznam druhů a typů zvláštních pomůcek určených osobám se zdravotním postižením, na jejichž pořízení se poskytuje příspěvek na zvláštní pomůcku) vyhlášky č. 388/2011 Sb., a to pouze v návaznosti na změnu zákona č. 329/2011 Sb. Dojde tedy pouze k terminologické úpravě v oblasti „plošin“ a „ramp“. Jiné změny navrhovány nejsou.

VARIANTA III

Tato varianta obsahuje vedle reakce na změnu zákona č. 329/2011 Sb. také další návrhy vyplývající z praxe a podnětů organizací hájících zájmy osob se zdravotním postižením (blíže popsány v Popisu cílového stavu a zvláštní části důvodové zprávy).

3. Vyhodnocení nákladů a přínosů

VARIANTA I – „nulová“

Přínosy:

Nejsou, neboť nedojde ke změně právní úpravy. Bude rozpor mezi zákonem č. 329/2011 Sb. a vyhláškou č. 388/2011 Sb.

Náklady:

Mandatorní výdaje státního rozpočtu se budou vyvíjet v souladu se střednědobým výhledem, nebudou na ně kladeny zvýšené požadavky.

VARIANTA II

Přínosy:

Dojde ke změně právní úpravy, nebude rozpor mezi zákonem č. 329/2011 Sb. a vyhláškou č. 388/2011 Sb. Navrhovaná opatření znamenají přínos pro osoby se zdravotním postižením, na které cílí příspěvek na zvláštní pomůcku, v daném případě na osoby s těžkou vadou nosného nebo pohybového ústrojí.

Náklady:

Jde o terminologickou úpravu, která v zásadě neklade zvýšené požadavky na státní rozpočet. Z hlediska aktivit Úřadu práce České republiky realizace této varianty neobnáší specifické zvýšení administrativní náročnosti i administrativních výdajů.

VARIANTA III

Přínosy:

Klíčové přínosy jsou shodné jako ve Variantě II, avšak jsou pro více kategorií osob se zdravotním postižením, neboť Varianta II. cílí pouze na osoby s těžkou vadou nosného nebo pohybového ústrojí. Tato varianta především lépe naplňuje opatření 7. 3 Národního plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2015 – 2020.

Náklady:

Realizace této varianty s sebou nese požadavky na státní rozpočet. Dopad navrhované úpravy je možné pouze odhadovat, neboť není známo, kolik osob se zdravotním postižením požádá o příspěvek na zvláštní pomůcku nebo na pomůcky, u kterých dochází ke změnám, či jaká bude výše přiznané dávky. Podle kvalifikovaného odhadu, který zohledňuje počty vyplacených příspěvků na zvláštní pomůcku i objem vyplacených finančních prostředků, předpokládané modely chování žadatelů, předpoklad snížení výdaje u určitých položek apod., lze předpokládat dopad na státní rozpočet ve výši 5 až 8 mil. Kč. Dopady na ostatní veřejné rozpočty nejsou. Z hlediska aktivit Úřadu práce České republiky realizace této Varianty obnáší oproti Variantě II určité další zvýšení administrativní náročnosti a provozních výdajů (větší počet správních řízení apod.). Zvýšené výdaje budou pokryty v rámci rozpočtových prostředků kapitoly Ministerstva práce a sociálních věcí, rovněž tak případné náklady na změnu aplikačního programu.

4. Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení

Varianta I „nulová“ nevede k požadovanému cíli, změna zákona č. 329/2011 Sb. nebude promítnuta do vyhlášky č. 388/2011 Sb. Tyto dva právní předpisy nebudou v souladu.

V případě navrhované Varianty II mírně převažují přínosy nad náklady, ovšem přínosy se týkají výlučně osob s těžkou vadou nosného nebo pohybového ústrojí a nikoli ostatních skupin, ke kterým cílí příspěvek na zvláštní pomůcku.

Na základě zhodnocení nákladů a přínosů u všech navrhovaných variant byla jako nejvhodnější varianta řešení zvolena Varianta III (první v pořadí). Druhá v pořadí je varianta II, třetí v pořadí varianta I „nulová“.

5. Implementace doporučené varianty a vynuucování

Za provádění navrhované úpravy bude odpovědné Ministerstvo práce a sociálních věcí, respektive Úřad práce České republiky. Úřad práce České republiky bude i nadále postupovat v rámci obecných zásad správního řízení a dle speciálních ustanovení v souvisejících zvláštních předpisech.

6. Přezkum účinnosti regulace

Dopad nové právní úpravy bude průběžně vyhodnocován. Přezkum účinnosti bude realizován formou hodnocení ex post.

7. Konzultace

Úpravy byly konzultovány s Národní radou osob se zdravotním postižením ČR, SONS, Tichým světem, o.p.s. a Generálním ředitelstvím Úřadu práce České republiky. Byly využity rovněž písemné podněty z běžné korespondence Ministerstva práce a sociálních věcí (z řad jednotlivců či organizací) či ústní podněty získané z koncepční, metodické či další činnosti Ministerstva práce a sociálních věcí.

Podněty se promítly do zpřesnění terminologie, zacílení jednotlivých položek vyhlášky č. 388/2011 Sb. či do rozšíření okruhu osob, kterým je příspěvek na zvláštní pomůcku v případě konkrétní položky určen. Nebylo vyhověno především těm požadavkům, které směřovaly ke změně zákona č. 329/2011 Sb., nebo které by bez změny (alespoň dílčí) zákona č. 329/2011 Sb. bylo obtížné realizovat. Takové návrhy byly uplatněny i v připomínkovém řízení.

8. Kontakty

Závěrečnou zprávu RIA zpracovala:

Mgr. Dana Hacaperková

Odbor nepojistných sociálních a rodinných dávek

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

Tel.: 221 92 3286

E-mail: dana.hacaperkova@mpsv.cz